

Η ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ, ΤΟ 1952

ΥΠΟ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΡΕΥΝΩΝ Β. ΚΑΙ Ε. ΤΗΣ ΑΣΒΣ

Τὸ ἔτος 1952 δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀποδοτικὸν ἀπὸ ἀπόψεως ὀργανωτικῆς κινήσεως ἐν Ἑλλάδι καὶ συνάμα ἔτος μεταπολεμικῆς ἐξορμήσεως πρὸς διάδοσιν τῶν ἀρχῶν τῆς ὀρθολογικῆς ὀργανώσεως καὶ ἐφαρμογῆν τῶν συστημάτων τῆς εἰς τὰς παρ' ἡμῖν δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις. Ἡ ὀργανωτικὴ αὕτη κίνησις ἐξεδηλώθη ἐντονώτερον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπιστημονικὴν Ἐταιρείαν ὀργανώσεως Ἐργασίας (ΕΠ. ΟΡ), εἰς ὠριζήμενα ἀνώτατα ἐκπαιδευτήρια, εἰς τὰ Ὑπουργεῖα Συντονισμοῦ, Οἰκονομικῶν, Ἐμπορίου, Ἐθνικῆς Ἀμύνης, Γεωργίας καὶ Προνοίας, εἰς τὸ Ἴδρυμα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων καὶ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος. Τὰς ἐκδηλώσεις ταύτας θὰ προσπαθήσωμεν κατωτέρω νὰ παρουσιάσωμεν ἐν συντομίᾳ.

Ἡ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1936 συσταθεῖσα Ἑλληνικὴ Ἐπιστημονικὴ Ἐταιρεία ὀργανώσεως Ἐργασίας (ΕΠ. ΟΡ), μετ' ἀναγκαστικὴν ἀνακοπὴν τοῦ ἔργου τῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πολεμικῆς διὰ τὴν Ἑλλάδα δεκαετίας 1941—50, ἤρχισε νὰ ἀναζωογονῆται ἀπὸ διετίας, ἤτοι ἀφ' ὅτου ὁ τόπος μας ἤρχισε νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν ὀμαλότητα. Ἡ περίοδος 1951—1962, ὀρθῶς ἐχαρακτηρίσθη διὰ τὴν ΕΠ. ΟΡ ὡς περίοδος «μελέτης ἐξορμήσεως». Εἰδικώτερον, κατὰ τὸ ὑπὸ ἐξέτασιν ἔτος 1952, εἰς τὴν ΕΠ. ΟΡ ἐπετεύχθησαν τὰ ἀκόλουθα :

Ἐλεγχοὶ παραμειρίζονται, υφισθεύονται δὲ ἀντ' αὐτῶν ἠπιώτερος παρεμβατισμὸς καὶ ἔμμεσοι ἔλεγχοι. Οὕτω, εἰς τὸν τομέα τῶν τιμῶν κατηργήθη τὸ δελτίον καὶ εἰσῆχθη τὸ σύστημα τῶν ρυθμιστικῶν ἀποθεμάτων τοῦ Κράτους. Εἰς τὸν τομέα τῶν εἰσαγωγῶν κατηργήθησαν οἱ περιορισμοὶ τῆς εἰσαγωγῆς ὠρισμένων εἰδῶν καὶ ὠρίσθη εἰσφορὰ ἐπὶ πολλῶν εἰσαγομένων εἰδῶν μὴ πρώτης ἀνάγκης. Εἰς τὸν τομέα τῆς πίστεως κατηργήθη βασικῶς τὸ σύστημα τῶν ποσοστῶν συμμετοχῆς τῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν εἰς τὴν χρηματοδότησιν τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἔμπορίου καὶ ὁ καθορισμὸς ἀνωτάτου ὄρου χορηγήσεων πρὸς τὴν βιομηχανίαν, εἰσῆχθη δὲ ἀντ' αὐτῶν τὸ σύστημα τῆς χρηματοδοτήσεως τῶν δύο τοῦτων κλάδων ὑπὸ τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν ὑπὸ τὴν ἰδίαν τῶν εὐθύνην καὶ διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν διαθεσίμων, μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῶν ὁποίων θὰ ἀντλοῦν κεφάλαια ἐκ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος δι' ἀναπροεξοφλήσεως τοῦ ἔμπορικῶν τῶν χαρτοφυλακίου.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ

Ἡ προηγηθεῖσα ἀνάπτυξις δεικνύει ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἐξέλιξις τοῦ ἔτους 1952 ὑπῆρξε εὐνοϊκὴ διὰ τὴν χώραν, ἰδίως δὲ εἰς τοὺς εὐπαθεστάτους τομείους τῆς νομιματικῆς σταθερότητος, τοῦ κρατικῶν προϋπολογισμοῦ καὶ τοῦ ἰσοζυγίου ἐξωτερικῶν πληρωμῶν, καὶ ὅτι σημαντικὴν συμβολὴν εἰς τὴν ἐξέλιξιν ταύτην ἔσχεν ἡ ἀσκηθεῖσα γενικὴ οἰκονομικὴ πολιτικὴ. Προσθετέον, ὅτι ἡ πολιτικὴ αὕτη, εὐρισκομένη ἀκόμη ἐν ἀναπτύξει, θὰ διευρυνθῆ καὶ ἐνισχυθῆ ἔτι περισσότερον κατὰ τὸ 1953 καὶ τὰ μετ' αὐτὸ ἔτη, ἀποδιδομένου ἰδιαιτέρου βάρους εἰς τὴν προσπάθειαν οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας.

Ἐμελετήθη ἡ διαμορφωθείσα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη κατάστασις, ἰδίως ἀπὸ ἀπόψεως προόδου εἰς τὴν δημιουργίαν ὀργανωτικῆς συνειδήσεως. Ὁργανώθη σύστημα ὑποδείξεως παρὰ τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρείας διαφόρων ἀντιοργανωτικῶν φαινομένων, τῶν ἐποίων ἢ πρώτη σειρά ἐδημοσιεύθη ἤδη εἰς τὴν γενικὴν ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ «Τεχνικά Χρονικά».

Ἐμελετήθη τὸ θέμα τῶν ἀποδοτικῶν ἀμοιβῶν καὶ ἡ δυνατότης ἐφαρμογῆς τοιοῦτου συστήματος εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας. Τὰ πορίσματα τῆς μελέτης ταύτης ἐγνωστοποιήθησαν εἰς τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν. Ἠσχολήθη, ἐπίσης, μὲ τὸ κατατεθὲν ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ συμβούλου κ. Γ. Κ. Βάλ-ληνδρα σχέδιον «βελτιωμένων μεθόδων ἀτομικῆς καὶ ὁμαδικῆς ἐπεξεργασίας θεμάτων» καὶ ἐμελέτησε τὸ σύστημα ἐργασιῶν τοῦ ἐν Γενεῦῃ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας. Προητοιμάσθη, τέλος, ἡ ἔκδοσις τοῦ ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1953 ἐκδιδομένου μηνιαίου περιοδικοῦ ὄργανου τῆς ΕΠ. ΟΡ, ὑπὸ τὴν τίτλον «Ἐπιτυχία διὰ τῆς Ὁργανώσεως».

Τὸ μάθημα τῆς Ὁργανώσεως διαρκῶς καὶ περισσότερον κατακτᾷ ἔδαφος εἰς τὰ ἀνώτατα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα τῆς χώρας. Εἰς τὴν Ἀνωτέραν Σχολὴν Βιομηχανικῶν Σπουδῶν (Α.Σ.Β.Σ.), τὸ μάθημα τοῦτο, ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως, καταλαμβάνει δύο τακτικὰς ἑδρας, μὲ διδάσκοντας τοὺς τακτικοὺς καθηγητὰς κ. κ. Ἰωάν. Π. Χρυσοχοῦ (Ὁργάνωσις τῶν Ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν), καὶ Φ. Λέτσαν (Ὁργάνωσις τῶν Ἐργοστασίων). Ἐπὶ πλέον, κατὰ τὸ 1952, ἐδίδαξαν εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην, συστηματικῶς μὲν ἡ κυρία Αἰκ. Στριφτοῦ —Κριαρὰ Ψυχοτεχνικὴν, ὑπὸ μορφήν δὲ ἐλευθέρων μαθημάτων οἱ κ. κ. Κλ. Μπανταλούκας περὶ οἰκονομικῆς ὀργανώσεως καὶ Κων. Τρανκίδης περὶ μηχανοργανώσεως καὶ μηχανολογιστικῆς.

Ὡσαύτως, εἰς τὰς Σχολὰς τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου διδάσκειται τὸ μάθημα τῆς Ὁργανωτικῆς ἀπὸ τῶν τακτικῶν καθηγητῶν κ. Ἄλ. Παππᾶν, Πρόεδρον τῆς ΕΠ.ΟΡ. Τέλος, ἡ ὀργάνωσις ἀποτελεῖ τμήμα τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῆς Ἰδιωτικῆς Οἰκονομικῆς εἰς τὴν Ἀνωτάτην Σχολὴν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν, ὅπερ διδάσκει ὁ τακτικὸς καθηγητὴς κ. Νικ. Φωτιάς. Πρὸς τοὺς σπουδαστὰς τῆς Α.Σ.Β.Σ. καὶ ἄλλων Ἀνωτάτων σχολῶν, τὸ προσωπικὸν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἑταιρείας Ὁργανώσεως «Παν. Σολομὸς καὶ Σία», ἔδωκε σειράν διαλέξεων, σχετικῶν πρὸς τὴν βελτίωσιν τῆς ἐργασίας διὰ τῆς ὀργανώσεως.

Δέον, ὡσαύτως, νὰ σημειωθῆ ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1952 ἐδημοσιεύθησαν αἱ κάτωθι ἐργασίαι ἐπὶ θεμάτων ὀργανώσεως :

- 1) **Τηλ. Γκαξιάνη** : Τὸ ἔργον τῆς διοικητικῆς ὀργανώσεως. Εἰς περιοδικὸν «Σπουδαί», τόμ. 2, σελ. 81—7.
- 2) **Γ. Κουλουβάτου** : Ἡ διοικητικὴ ὀργάνωσις ἐν Ἀγγλίᾳ. Εἰς περιοδικὸν «Ἐπιθεώρησις Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας», τόμ. 3, σελ. 42—3 καὶ 86—7.
- 3) **L. Danty - Lafrance** : Ἡ σύγχρονος μορφή τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας. Μετάφρασις Νικ. Τετσηνέ. Εἰς περιοδικὸν «Σπουδαί», τόμ. 2, σ. 272—310.
- 4) **Ἄ. Παναγοπούλου** : Ἡ εἴσπραξις τῶν δημοσίων ἐσόδων καὶ ἡ ὀργάνωσις τῶν ταμείων τοῦ κράτους. Εἰς περιοδικὸν «Ἐπιθεώρησις Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας», τόμ. 3, σελ. 53—4 καὶ 88—9.

5) A. de Smaele: Πού θάιναι ή έπιστημονική όργάνωσις τής έργασίας. *Μετάφρασις* Ίω. Α. Χρυσόχοϋ. Είς περιοδικόν «Σπουδαί», τόμ. 2, σελ. 59—72.

6) **Α. Σουλιάνη**: Μηχανογράφησις και διοίκησις. Είς περιοδικόν «Έπιθεώρησις Έλληνικής Οικονομίας», τόμ. 3, σελ. 40—2, 82—6, 133—5, 165—6, 228—9 και 497—9.

7) H. Fayol: Γενικαί άρχαί έκμεταλλεύσεως είς τάς έπιχειρήσεις. *Μετάφρασις* Κ. Ν. Μπέκα, μηχανικού. Αθήναι.

8) **Ν. Γ. Φωτιά**: Συντελεσται έράσεως έκμεταλλεύσεων και έπιχειρήσεων. Τόμος α'. Έργασία. Έκδ. 4η, Αθήναι.

9) **Ι. Α. Χρυσόχοϋ**: Όργάνωσις τών έπιχειρήσεων, έ άνθρωπινος παράγων, κατεύθυνσις όργανώσεως ύπηρεσίας προσωπικού. Έκδ. 3η, Αθήναι.

10) **Ν. Χωροφά**: Η μεταχείρησις του παράγοντος έργασία και ή έξάρτησις του άπό τόν μηχανικόν έξοπλισμόν. Είς περιοδικόν «Σπουδαί», τόμ. 2, σελ. 140—9.

Είς τόν τομέα τών *δημοσίων ύπηρεσιών*, κατέστη, πλέον, αισθητή ή ανάγκη συστάσεως παρ' ήμίν κεντρικής έπιτελικής ύπηρεσίας. Έργον αútης θά ήτο ή άπό κεντρικής σκοπιάζ θεώρησις τών προβλημάτων τής διοικητικής όργανώσεως του Κράτους και γενικώς ή μελέτη και ύπόδειξις μέτρων διά τήν προσφορωτέραν και άποδοτικωτέραν λειτουργίαν τής κρατικής μηχανής.

Πρός πλήρωσιν τής ως άνω ανάγκης ιδρύθη και λειτουργεί άπό διετίας περίπου ή τρίτη Γενική Διεύθυνσις Διοικητικής Όργανώσεως του *Υπουργείου Συντονισμού*. Το έργον, βεβαίως, τής ύπηρεσίας ταύτης είναι, ως έκ τής φύσεώς του, μακράς πνοής, βραδείας άποδόσεως και συνεχούς προσαρμογής. Έν τούτοις κατά τό 1952 τό έργον αútης είναι άρκούντως σημαντικό, δυνάμενον νά συνοψισθ ή ως έξής :

Έπερατώθη ή κατάρτισις συλλογής διαγραμμάτων παραστατικών τής διαρθρώσεως τών κεντρικών ύπηρεσιών τών Υπουργείων και συνετάγη όδηγός αútών. Συνελέγησαν και έταξινομήθησαν πλήρη στοιχεία περί τών ύφισταμένων όργανικών θέσεων παρ' τας δημοσίας ύπηρεσίας και περί του πάσης φύσεως ύπηρετούντος είς ταύτας προσωπικού. Διά τών στοιχείων τούτων, έν συνδυασμῳ προς τά διαγράμματα διαρθρώσεως και τούς όδηγούς, ολοκληροϋται τό προπαρασκευαστικόν στάδιον προς άνάληψιν συστηματικής προσπάθειας άναδιοργάνώσεως τών δημοσίων ύπηρεσιών. Επί πλέον, κατηρτίσθη μελέτη προβλέπουσα τήν έφαρμογήν όμοιομόρφου δι' όλας τας κρατικές ύπηρεσίας συστήματος τής κατά Διεύθυνσιν εκάστου Υπουργείου πρωτοκολλήσεως και διεκπεραιώσεως έγγραφων. Το σύστημα τούτο ήρχισεν ήδη έφαρμοζόμενον μετ' έπιτυχίας είς τά *Υπουργεία Γεωργίας και Προνοίας*. Έμελετήθη ή εισαγωγή όμοιομόρφου και άπλοποιημένου συστήματος γενικού άρχείου, μητρώου και χορηγήσεως κανονικών άδειών είς τό προσωπικόν τών Υπουργείων. Ηρξάτο προκαταρκτική έργασία γενικής κωδικοποιήσεως τής ίσχυούσης νομοθεσίας. Παράλληλως, συνεκεντρώθησαν στοιχεία διά τήν προτυποποίησιν τών έγκυκλίων και έγγραφων τών δημοσίων ύπηρεσιών.

Πρός τόν σκοπόν του ακριβεστερόυ προοδιορισμού τής φορολογητέας ύλης, τής άποφυγής φοροδιαφυγής και έγκαιρου βεβαιώσεως τών άμέσων φόρων είς

άπασαν τὴν χώραν, συνεστήθη τελευταίως ἐν Ἀθήναις Οἰκονομικὴ Ἐφορία Συγκεντρώσεως Φορολογικῶν Στοιχείων. Εἰς τὴν Ἐφορίαν ταύτην, κατὰ τὸ 1952, ἤρχισεν ἡ λειτουργία μηχανῶν ἐκτυπώσεως διευθύνσεων (addressograph), πρὸς κατάρτισιν τοῦ γενικοῦ φορολογικοῦ μητρώου τῆς Χώρας, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν δάσιν τῆς περαιτέρω ὀργανώσεως τῶν οἰκονομικῶν Ἐφοριῶν. Ἐπὶ πλέον, εἰς τὴν σχεδὸν ταυτοχρόνως συσταθεῖσαν παρὰ τῆ **Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ** **Ἐξασφαλίσεων** **Ἐπιχειρηματικῶν Μηχανογραφικῆν Ἐπιτηδεύσεων Φορολογίας**, συνεπληρώθη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ ἐγκατάστασις μηχανῶν διατρήτων δελτίων «Remington—Rand». Αἱ ἐν λόγω μηχαναὶ ἐξασφαλίζουν, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν καλὴν ταξινομήσιν καὶ συνεπῶς τὴν εὐχέρειαν τῆς καταχωρήσεως καὶ ἀναζητήσεως τῶν διαφόρων φορολογικῶν στοιχείων εἰς τὰς μερίδας καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ὀρθὴν καταχώρησιν, ἐλεγχομένην ἀπὸ λογιστικὴν συμφωνίαν. Ἐξ ἄλλου, ἀπεφασίσθη πέρυσιν ἡ τοποθέτησις ἐγκαταστάσεως μηχανῶν διατρήτων δελτίων «International Business machines» εἰς τὴν Διεύθυνσιν Συντάξεων τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Δημοσίου Λογιστικοῦ.

Παρὰ τῆ ὡς ἄνω Γενικῆ Διευθύνσει ἐγκατεστάθη ταυτοχρόνως κλιμάκιον τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς, ὅπερ ἀνέλαβε τὴν ὑπόδειξιν καὶ ἐφαρμογὴν μεθόδων βελτιώσεως τῶν ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν τρόπων κατάρτισεως καὶ ἐκτελέσεως τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ γενικῶς τοῦ συστήματος τοῦ δημοσίου λογιστικοῦ. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς προσπάθειας ταύτης ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ἐκδηλωθῇ συντόμως καὶ προβλέπεται νὰ συμβάλῃ σημαντικῶς εἰς τὴν ἐξοικονόμησιν χρόνου, χρήματος καὶ προσωπικοῦ καὶ εἰς τὴν ἀπλοποίησιν τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ.

Κατὰ τὸ 1952 παρατηρεῖται ἀξιόλογος, ἐπίσης, ὀργανωτικὴ δρᾶσις εἰς τὸ **Ἐπιτελεῖον Ἐμπορίου**, χάρις κυρίως εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ τότε Γενικοῦ Γραμματέως αὐτοῦ καὶ Διευθυντοῦ τῆς Α.Σ.Β.Σ. κ. Στρ. Παπαϊωάννου. Οὗτος, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ νέου ἔτους, ἀπηύθυνεν πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Ἐπιτελείου ἐγκύκλιον (βλ. ταύτην εἰς περ. «Σπουδαί», τόμ. 2, σελ. 77—80), δι' ἧς, μετὰ τῶν ἄλλων, ἐκάλει αὐτοὺς ὅπως ὀργανώσουν τὴν ἐργασίαν των βάσει ἐπιστημονικῶν καὶ συγχρονισμένων ὀργανωτικῶν ἀρχῶν. Ἐπὶ πλέον διέταξε τὸν ἔλεγχον τῆς ταχέως διεκπεραιώσεως τῶν ἐγγράφων καὶ συνεκρότησεν ἐπιτροπὴν ἐξ ἐιδικῶν πρὸς ἀναδιοργάνωσιν τῶν Ἐπιτηδεύσεων, ἧτις ἀνιδιοτελῶς ἐπελήφθη τοῦ ἔργου τῆς καὶ ἀπέδωσεν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα.

Ἀπὸ τοῦ Μαρτίου, καὶ μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1952, τὸ Ἐπιτελεῖον Ἐμπορίου ἀνέθεσεν εἰς τὴν Α.Σ.Β.Σ. τὴν ὀργάνωσιν καὶ διδασκαλίαν σειρᾶς μαθημάτων ὑποχρεωτικῆς μετακπαιδεύσεως τῶν μονίμων ὑπαλλήλων αὐτοῦ, τῶν ἐχόντων πτυχίον Ἀνωτάτης Σχολῆς καὶ βαθμὸν Γραμματέως καὶ Εἰσηγητοῦ. Εἰς τὴν σειρὰν ταύτην τῶν μαθημάτων πρωτεύουσαν θέσιν κατεῖχε τὸ μάθημα τῆς ὀργανώσεως καὶ ὑπαλλήλικῆς ἀγωγῆς, ὅπερ ἐδίδαξεν ὁ τακτικὸς καθηγητῆς κ. Ἰωάν. Α. Χρυσόχοῦ.

Παραλλήλως πρὸς τὴν ἀνωτέρω δρᾶσιν τῶν Δημοσίων Ἐπιτηδεύσεων, τὸ **Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ** ἔξεδουλεῖται, διὰ τῆς Ἐταιρείας Π. Σολομὸς καὶ Σία, χειριστὰς μηχανῶν διατρήτων δελτίων καὶ κατέστρωσε πρόγραμμα ἐργασίας. Τὸ **Ἐπιτελεῖον Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων**, πάλιν, ὅπερ διαθέτει μηχανὰς διατρήτων δελτίων «International Business machines», ἐφήρμοσεν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος σύ-